

Num. 25

Barcelona 18 de Novembre de 1899

10 cents.

Pèl & Ploma

Estudio del natural Ayuntamiento de Madrid

Presentació

L'Utrillo, ab qui tinch amistat (tots los meus amichs són per l'istil, aixerits y ab mereixements), me va dir:

—Posaré'l retrato que l'estiu passat li va fer en Casas, —altre amich de la llista, de quins talents no parlo perquè no's diga que'm canto lletanias ab aqueix luxu d'amistats tant primorosas. —Després del número extraordinari, —anà dient l'Utrillo, —entra vostè. —Ara no recordo per quins indrets seguí la conversa, però la substancia va ser demanarme que al comparèixer en la plana de PEL & PLOMA, dongués lo Déu te guard al lector; al mateix temps un xich de plàctica deixant al meu arbitre explicar o no'l motiu perquè'm presento al teu davant, y per quina ventatja que m'afavoreix puch anar estampat en públich y en setmanari de tals prenas y tant lluhidas que, ben segur, hi ha subjectes dintre Barcelona, y a fóra, en la provincia de Madrid y a l'estranger, que no s'aturarian per montant de diners si fessin pagar el logro de figurarhi.

Ab això, lector benigne o mofeta, donat per saludat ab bon modo, y, si no't fa res, acomòdam lo pot del tabaco, que cargolarem cigarros y emboirarem de tant en tant l'espai ab diafanos volutas de fum per adornar la conversa ab poesia fàcil y lleugera.

Ara, en aquesta ocasió, voldria tenir la joventut per oferirte conversa placenta y somoguda ab ditxos y agudesas perquè riguessis una estona ab motiu de la nostra coneixensa, tota vegada que potser no'ns tornarem a veure més, y guardessis bon record de la visita curta que t'he vingut a fer.

¡Ja fa temps que no só jove! Lo primer desengany lo vaig rebre d'un amich, que allavors era quasi criatura, y ara un bon mosso pare de familia respectable per son saber, que és molt, y per sa reputació de poeta justament extesa y contrastada. Anavam a casa seva a tota hora perquè hi havia tertulia permanent pera enrahonar de versos desde las nou del mati fins a tancada de porta. Si: aquell jovenet allavors menava varios planters de carabasseras en los Jochs Florals dels Catòlics, y altres certaments del Principat. D'un any a l'altre la cullita que recullia era pera apilotar: respectable y temptadora a ferhi negoci. No vull dir que fos inepte o que las Musas no més li enviessin recados; al contrari, era prou aixerit y entramaliat, prou destre pera rimar; més, era també massa tendre, massa primerís y tant flaquet... pobre noy! Jo temia per la seva naturalesa, perquè més que de las malalties que podian sobrevenirli, passava ansia per las medicinas que no sabia com s'enquibirian en aquell cos que semblava una ampolla de capil·lera.

Tant primet se criava, que podia donarse dos toms a la cintura ab la trinxa dels pantalons y encara li quedavan franchs y valders per ficarhi qualsevol volum de poesias revingut com un diccionari.

Assegut en lo tamboret, acotat davant lo pupitre, escrivint y donant conversa a l'hora, lo seu cos angulós y bellugadís, sas camas primas y llargas, apoyats los peus en lo llistó, semblava la silueta d'un llampech. Tant jove, la mateixa màgrror del seu cos indicava que lo que'l perjudicava pera fer versos era la precocitat del seu enginy y que una cosa's menjava l'altra: la poesia no'l deixava medrar y los versos li eixien neulits. Aqueix amich que per sos anys era criatura y per sa debilitat pronunciada posat a la claror no llensava més ombra que una clau de solfa, burlavas de mi perquè conseguia's trenta cinch y em tornava gros per defecte y perdía la lleugeresa que a n'ell l'arrui-

nava pel simbolisme, me va dir ¡vell! en plena reunió de poetas y gent de pervenir...

Anys més tard varen comparèixer jaspis blanchs en una perilla fosca: no'n vaig fer cas. Lo cop tremendo ja l'havia rebut. Lo poeta me l'havia donat! ¡Vaya una poesia va administrarme l'hortolà de las carbassas, avuy Mestre en Gay Saber graduat, home de molts llums y de singular saviesa!

Ara, ab lo carregament d'un any més que'l dia de Santa Teresa'm va caure a sobre, no'm trobo massa natural, oh lector meu, per gastar franquesas y contentos, que, per honestos que fossin, tu potser no estaries humorat per escoltarlos, y en lloch de ser agradós podria resultarte pesat.

Voldria saber cosas tevas, alabadoras, per dirtelas en aquesta forma impresas que tothom las pot sentir, y aixís sí que estich segur de que no'm trobarias xerrayre ni indiscret. Per exemple: te parlaria de guisats, de viandas primerencas, de llepolerías o d'adops y suchs apetitosos si sapigués que fossis *gourmet*; y d'aquest modo vindria dissimuladament a donarte importancia celebrant la finesa y gust del teu paladar, y al mateix temps *recreyo* a la teva flaqueza ab tants fums y perfums de plats de convit y de festa grossa.

De la teva elegancia y bon ayre parlaria, si acas per jove y ab poch mals-de-cap tens afectacions de currutaco; de las seguidas conferencias y avinensas que entretens ab lo mirall; de las expressions y finesas que t'envias cada vegada que't tornas a veure tant maco, tant satisfactori y ben avingut ab las perfeccions de la teva cara. Y si ab totas aquestas circumstancias de primera classe, y las de major edat per afegidura, fossis dels assenyalats, de la secta dels *tremendos*, exaltaria'l reclam afalagador de la teva elegancia, los mèrits y trassa del sastre que't vesteix, aixís fossin en Monràs, Pastor o Galve o t'amidessin l'esquena'ls successors del *Feo Malagueño*, com si anessis a provehir al carrer de Baix, que diuen sí fan ajeure al parroquià damunt del taulell per afinarli ab més justesa las dimensions de la persona. Y si, además, per atzart tinguessis inclinacions galantejadoras d'intenció dolenta, vull dir de tenorio lilaina somia-truytas, dels que en tranvias y vagons no sossegan los peus inquietant los de las senyoras ab la sinistra fal·lera de ferloshi penetrar l'afició per las botinas... allavors, ab recansa, però ab fermesa silveliana, faria escriuixir de temensa a totas las hermosuras de ciutat, y a las que venen de passada, ponderant la metzinadora fibladura dels teus ulls fascinadors y codiciosos quan, per malaventura, los clavas ab empenyos conquistadors a las pobres victimas, donzellas o maridadas, que s'escauen topar ab la perfidia de la teva mirada traicionera y... que s'escorren y passen de llarch, fent sa via deslliuradas, sense sospitarho, dels perills y rendiments de las tevas intencions malignas.

Y baixet, a cau d'orella, t'amoixaria aconsellante resignament y conformitat a tas desventuras; a tants desenganyos rebuts, tantas conquistas espifiadas, tants amors malograts; planyent eternit las tevas anyoransas, las malincolias solitarias, las dolesas del bé perdut, encara que no alcanat, ni *dels mils*, que diuen la gent de *frábica*, que parlan un caló distingit.

Elèvem lo concepte fent anar la conversa per altres girants, donchs ja sé de tu, per lo sol fet de ser lèctor de PEL & PLOMA, que no hi van ni poden resarhi aquestas taras que minvan lo prestigi; sé que no ets lilaina ni somia-truytas, ni de cap secta perjudicadora, sinó jove de gustos fins. Y en lo demés de la vida

privada no tinch de penetrarhi ni ferne menció, y no hi ha perquè donarte consols, ni ferte moixainas, ni sentir enterniments de cap naturalesa, sigan los que vulgan los teus inclinatus de jove, que puch suposar són prudents y discrets com teus, y que per amparar tos passos y accions no necessitas per res butlla de ferro.

Si coneixes que la meua conversa t'amohina y ab aqueixa quietut lo seu rum-rum badaller t'ensopeix, escurso la visita y men vaig, demanante no més que consideris no tinch altre títol ni ventatge per abonar ma presentació que'l de ser xerraire y la d'haver tingut assentadas per l'estil, en los anys passats, ab lectors de bon jeyent com tu en la *Renaiçensa* veterana, y públich afectuós y rialler per los meus saynetes en lo teatre. Si aquesta titulació no'm val perquè no estàs per escoltar facecias, apesarat ab lo disgust que estem passant ab los sigronayres de Madrid, que may s'acaben d'atipar—y perdónam l'ús de tant ordinaria expressió—abans d'anàrmes deixam parlar en serio y ferte una recomanació que potser t'alivii la tristesa: inclina a tots los teus a estimar las cosas de la terra catalana: creencias y costums, el dret y la llengua... La llengua santa ab que dihem lo pare-nostre! Tant hermosa! Benehida de Déu! Que hi ha catalans,—sense malicia per això,—que als seus fillets, tant xamosos y agraciats, los hi fan fer lo bobo obligantlos a dir ximplas y poca soltas en la llengua dels que tot l'any y tota la vida tenen los futris y van en contra nostre y están cremats quan nos fan pagar y etcètera.

No hi cayguis tu en aquesta temptació, que fins aquest estiu ha sigut moda; ja sen han cansat certa gent acomodada, però flaqueta de sindéresis, de fer lo plaga. No vulguis ni consentis que'ls fills, si'n tens, o la quitxalleta de casa, comensin tant aviat a fer lo carnestoltas. Ademés, recorda o fes present que en Clausolles no n'adoba d'espallats de la llengua. Y adéu, que'ns enterniriam massa.

EMILI VILANOVA

FAYANS

CATALÀ

Granvia, 250, & Rambla de Catalunya, 33

BARCELONA

El número proxim

La semana que ve publicarem el dibuix que feu en Casas den Santiago Rusiñol, i el *rapin* de l'any 40, tant ben caracterisat per l'excelent actor en Montero. El text, si no cambio de propòsit, serà tot d'un coll, prenent peu dels dos amics retratats i de moltes altres coses que ja veurà l'legidor, si casualment n'hi ha. Com el present, anirà tirat en paper un xic millor, perquè am l'exit de l'Exposició den Casas ens comencem a veure les orelles.

Teatres

L'ALOSA, DE L'IGLESIAS, AL PRINCIPAL.—Admesa pels uns am la prevenció que rodeja als que parlen clar, i francament pels que exigeixen del teatre bon xic més que passar l'estona, la comedia de l'Iglesias ha sigut seriamment presa en consideració per tot-hom, fins en les planes dels diaris més indiferents a l'Art.

Nosaltres li donem també l'estreta de mà que li envià un diari al dematí i que li retirà en l'edició del vespre, sens dubte perquè estava bé l'idea i no deia am l'indole del periodie.

TRISTAN E ISOLDA I BONCI AL LICEU.—El Tristan, mal vestit per la lletrota italiana, s'estrenà davant d'un ple formal; segui am poca gent, més mai arribà al sobreiximent de public intel·ligent que aplaudí emocionat a l'eminent tenor que tant bons records deixà a Barcelona.

CYRANO A NOVETATS.—A jutjar per l'ensaig general, tant mateix un xic massa fragmentari, l'obra den Rostand tindrà exit entre l public barceloni.

El senyor González l'ha montat cuidadosament i es veu en certs personatges, sobre tot en en Christian, el gust personal d'un estimat amic gran descobridor d'espases, coraces i altres ferramentes d'epoca.

Se suscriu al PÈL & PLOMA

a **Barcelona**, en les llibreries de:

A can Parés, 3, Carrer de Petritxol.
L'Avenç, 20, Ronda de l'Universitat.
Verdaguer, 5, Rambla del Mig.
Duran i Bori, 30, carrer de Fernando.
López, llibreria espanyola, 20, Rambla del Mig.
Corne, llibreria francesa, 8 i 10, Rambla del Mig.
Piaget, llibreria francesa, 23, Rambla del Mig.
Cerveseria dels IV Gats, carrer de Montesion.
Kiosco Tasso, Pla de la Boqueria (venda a l'engròs).

a **Gracia**, a can Niubó, 91, carrer Major.

a **Madrid**, Pórticos de Apolo.

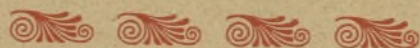
a **Paris**, l'on s'abonne chez:

Ed. Sagot, 39 bis, rue Châteaudun.
Boyveau & Chevillet, 22, rue de la Banque.
P. V. Stock, Galerie du Théâtre Français, 8, 9, 10 & 11, Palais Royal.
En vente dans tous les kiosques.

a **London**, Emile Pelletier, 56, Charlotte Street, Fitzroy Square.

a **Bruxelles**, Librairie Istace, Galerie du Roi, 14, & Boulevard Anspach.

a **México**, Agencia internacional, Cerrada de la Moneda, 8.

PUCHINEL-LIS

Tots els dilluns, dimecres i divendres, a les 10 de la nit, funcions variades.

Dijous i diumenges, a la tarde, funcions pera nois, a les quatre i mitja.

Se serveix beure i menjar a totes hores.

NOTA.—Els clixés del present numero han sigut fets per la casa J. THOMAS, 375, carrer de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona. — Telefon 115

Ayuntamiento de Madrid

Pèl & Ploma ♦ Semmanari a 10 centims

Dibuixat per R. CASAS ★ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gràcia, GRÀCIA-BARCELONA ★ Escrit per M. UTRILLO

SUSCRIPCIÓ

Barcelona, límits actuals, un any, 5 ptes. • Resto de España, un año, 6 ptas. • Union postale universelle, un an, 7'50 fr.

Tots els subscriptors tenen dret al cartell anunciador.

Números atrassats, 25 centims

En Vilanova

Ara fa disset anys una entremaliadura'm va valdre l'amistat d'en Vilanova, y al cap de pocs dies de feta coneixensa, ell mateix va entregar a l'amich Matheu el primer treball que sortí a *La Il·lustració Catalana* ab la meua firma.

Disset anys! Tants y tants dies com han passat, y en Vilanova'm sembla avuy el mateix d'allavors: tant bo y tant poeta. May hi ha fel, may hi ha verí en els seus treballs; els uns tenen aquella tranquil·litat que's respira en las casas ahont una familia ben avinguda va fent via resignadament cap a la mort; els altres, — els que són bullanguers de per riure, — retreuen els acudits de la gent menestrala, andalusats per la fantasia de l'escriptor; els que presenten catalans *disfressats* de moro, tenen ingenuïtats de quèntos pera criatura; y els que són tristos, ho són ab una mena de sentiment que enterneix y no esgarrapa las entranyas, ab tristor dolça, com la que porta'l recort d'una persona estimada morta de fa molt temps.

Els personatges d'en Vilanova duen més aviat gech o farvâlans de tartà, que levita o *valenciennes*; però ja s'en-carrega ell de vestirlos ab las robes de la poesia, y las noyas que están tristetas, o'ls pobrissons que demanan caritat, surten tant bonichs, que enamoran a qui, llegint, s'els veu davant y'ls sent parlar. Què hi fa que no sempre vagin vestits de senyor, si tenen l'ànima tant senyora? Fora dels jardins ab caminals ben cuydats y porteta guarnida, també hi ha flors: en mitj dels horts també n'hi neixen y fan ufana de floretas flayrosas de colors brillants. A l'hort d'en Vilanova las flors hi són a mils, però may las ha donadas a manats: ne cull una, la posa en una torreta..., y veus-aquí un article.

Devegadas, com qui no diu res, mitj fent gatzara, fa pensar en cosas serias. En *La Tardor*, boy parlant de la Rambla, escriu aquestas quatre ratllas que semblan l'història de l'Humanitat:

«Una fulla caurà demà; las demás no se n'adonaràn, entretingudas en fer joyosa ramor, gronxantse frech a frech y donant la cara al vent pera que las afalagui.»

Ell no la vol, la Tardor: ell vol «l'Estiu festós y rialler, de llargas horas claras y assolejadas». Y es que n Vilanova és dels nostres, dels joves, y que Déu li pagui!

ENRICH DE FUENTES

